

4. Кушнір В.А. Системний аналіз педагогічного процесу: методологічний аспект: [монографія] / Кушнір В.А. – Кіровоград: Видавничий центр КДПУ, 2001. – 348 с.

*СОДЕРЖАНИЕ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ТЕХНОЛОГИЙ К ОРГАНИЗАЦИИ ВНЕУРОЧНОЙ ХУДОЖЕСТВЕННО-ТЕХНИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧЕНИЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ*

**Андрощук Игорь**

Статья посвящена проблеме теоретической подготовки будущих учителей технологий к организации внеурочной художественно-технической деятельности учащейся молодежи. Обоснована целесообразность использования модульного подхода к построению учебных программ подготовки будущих учителей технологий и определены основные принципы построения содержания теоретической подготовки на основе модульного подхода.

*Ключевые слова:* учитель технологий, содержание подготовки, учебный план, учебная программа, модульный подход, принципы построения содержания.

*THE CONTENT OF FUTURE HOME ECONOMICS AND INDUSTRIAL ARTS TEACHERS' TRAINING FOR THE ORGANIZATION OF EXTRACURRICULAR ART AND TECHNICAL ACTIVITIES FOR PUPILS*

**Androshchuk Igor**

The problem of future home economics and industrial arts teachers' theoretical training for the organization of extracurricular art and technical activities for pupils has been studied in the article. The need for taking into account the peculiarities of extracurricular activities in professional training of home economics and industrial arts teachers and creating the conditions for the students' realization in different directions of art and technical creativity in the process of their professional training in higher education institutions has been emphasized. The reasons of using a modular approach while developing the curricula for professional training of home economics and industrial arts teachers and defining main principles for the development of the content of theoretical training based on a modular approach have been justified. The content of such principles as modularity; extracting selected elements from the content; dynamics; activity, operativeness of knowledge and its systematicness; flexibility; realised perspective; variety of methodical consulting; partitiveness have been justified.

*Keywords:* home economics and industrial arts teacher, content of training, syllabus, curriculum, modular approach, principles of content development.

**ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА**

**Андрощук Ігор Петрович** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики трудового і професійного навчання, Хмельницький національний університет.

*Коло наукових інтересів:* організація позаурочної художньо-технічної діяльності учнів, підготовка майбутніх вчителів трудового навчання та технологій, декоративно-прикладне мистецтво.

УДК 65.012.3:664

**ОСНОВИ БЕЗПЕКИ В ІНФРАСТРУКТУРІ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**Богомаз - Назарова Сніжана, Пуляк Ольга**

*Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка*

*Анотація.* В статті проаналізовано вимоги безпеки під час проведення лабораторних та практичних занять під час вивчення дисципліни «Устаткування закладів ресторанного господарства та обладнання харчової галузі». Визначено особливості вивчення вимог безпеки у системі професійної підготовки.

*Ключові слова:* безпека, харчові технології, інфраструктура, інструктажі.

**Постановка проблеми.** У системі професійної підготовки вимоги безпеки є основою для вивчення такої дисципліни, як «Устаткування закладів ресторанного господарства та обладнання харчової галузі». Під час лабораторних, практичних занять з устаткування закладів ресторанного господарства та обладнання харчової галузі, перед студентами виникають проблеми, вирішення яких вимагає ґрунтовних знань з основ безпеки. Зазвичай, отримані знання з техніки безпеки є формальними. Якщо розглядати правила техніки безпеки з позиції процесу чи явища, яке спричиняє вже відомі наслідки, тобто спонукати студентів актуалізувати знання явищ і законів, вже відомих з інших курсів, то їх засвоєння буде більш осмисленим і краще запам'ятовуваним. Аналіз характеру міжпредметних зв'язків дозволяє дійти висновку, що знання з основ безпеки можуть бути мотиваторами до діяльності та прикладною галуззю для застосування набутих знань і вмінь на практиці.

**Метою статті** є формування глибокої усвідомленості, значущості та відповідальності майбутнього фахівця за власну безпеку та безпеку очолюваного ним колективу під час проведення навчальних занять з харчових технологій, що передбачає вирішення завдань стосовно визначення особливостей вимог безпеки

під час вивчення такої дисципліни, як «Устаткування закладів ресторанного господарства та обладнання харчової галузі», які визначають рівень навчальної підготовки студентів.

**Виклад основного матеріалу.** Жорстке дотримання вимог безпеки є елементом дисципліни освітнього процесу, культури праці. З метою формування у студентів свідомого і відповідального ставлення до питань особистої безпеки і безпеки оточуючих, під час їхньої фахової підготовки в обов'язковому порядку повинно проводитися вивчення питань безпеки праці й інших видів діяльності.

З цих причин на заняттях з даного курсу студентам повинні прищеплюватися засадницькі знання й уміння з питань техніки безпеки (ТБ), правил роботи з відповідними технічними пристроями та приладами при виконанні лабораторних і практичних робіт, виготовленні наочності, при виконанні індивідуальних завдань і т.д. Проведення навчання відповідного змісту повинно проводитися перед початком практичних занять та спецкурсів за вибором. При цьому мають вивчатися не лише теоретичні знання з безпеки праці, але й конкретні інструктажі з ТБ, санітарно-гігієнічні правила та норми – перед допуском до практичних чи лабораторних робіт.

Проведення інструктажів учнів і студентів з ТБ ми розглядаємо як один із способів здійснення міжпредметного підходу до професійного навчання. Як зазначено у правилах безпеки, під час проведення навчально-виховного процесу у відповідних кабінетах (лабораторіях) в навчальних закладах, інструктажі з ТБ, що проводяться на лабораторних заняттях під час самого заняття, бувають вступними, первинними, повторними, позаплановими та цільовими.

При проведенні інструктажів необхідно користуватися інструкцією з техніки безпеки для студентів. Цей документ є основним локальним актом освітньої установи, що встановлює вимоги з охорони праці при проведенні лабораторних робіт з фізики. Розробляється такий документ адміністрацією освітньої установи.

Коротко з'ясуємо призначення кожного з виду інструктажів.

Вступний інструктаж з техніки безпеки носить ознайомлювальний характер про правила поведінки у відповідній лабораторії. Мета цього інструктажу полягає в ознайомленні студентів з правилами техніки безпеки і гігієни праці; з небезпечними моментами, з якими можна зустрітися в процесі роботи, і відповідними заходами безпеки. Проводиться такий інструктаж у вигляді лекції, бесіди завідувачем кабінету або викладачем. Факт проведення вступного інструктажу зі студентами реєструють у журналах обліку навчальної роботи.

Інструктаж на робочому місці може бути первинним і повторним. Первинний інструктаж на робочому місці проводиться перед вивченням кожної нової теми при проведенні практичних занять у кабінеті. Повторний інструктаж проводиться в разі використання при проведенні практичних робіт однотипного устаткування.

Інструктаж на робочому місці має бути коротким, містити чіткі і конкретні вказівки і при потребі супроводжуватися показом правильних і безпечних прийомів виконання роботи. Інструктажі на робочому місці завершуються перевіркою знань студентів, усним опитуванням або за допомогою технічних засобів навчання, а також перевіркою набутих навичок безпечних способів роботи.

Про проведення первинного або повторного інструктажу на робочому місці, особа, що інструктує, робить запис у журналі реєстрації інструктажу. У процесі виконання завдань лабораторної роботи викладач і лаборант зобов'язані систематично контролювати виконання кожним студентом даних йому при інструктажі вказівок про безпечний спосіб виконання роботи.

При проведенні інструктажів необхідно користуватися інструкцією з техніки безпеки для студентів. Цей документ є основним локальним актом освітньої установи, що встановлює вимоги з безпеки праці при проведенні лабораторних чи практичних робіт. Розробляється такий документ адміністрацією освітньої установи.

Студент у тексті інструкції повинен побачити повний перелік обґрунтованих і переконливих приписів, при виконанні яких йому гарантуються безпечні і нешкідливі умови праці.

Навчання правилам ТБ під час навчальних занять проводиться у вигляді обговорення з студентами основних положень інструктажу, а також спеціальних занять при необхідності спеціальної їх підготовки.

Майбутні фахівці повинні навчитися розпізнавати за відповідними ознаками існуючу та потенційну небезпеку (електричну, радіаційну, пожежну, небезпеку впливу електромагнітних полів та механічних хвиль).

Підготовка майбутніх фахівців до розв'язання проблеми формування глибокої усвідомленості, значущості та відповідальності за власну безпеку та безпеку очолюваного ним колективу; інтересу до проблем безпечної навчальної діяльності в умовах потенційних та реальних небезпек, передбачає необхідність створення і відпрацювання відповідної методики застосування основ безпеки на відповідних заняттях. При цьому необхідно врахувати вимоги до підготовки фахівців, наведені в освітньо-кваліфікаційній характеристиці бакалаврів, які пов'язані зі змістом цих навчальних дисциплін. Детальний аналіз положень, представлених у галузевому стандарті вищої освіти, дозволив установити, що питання безпеки входять складовими до двох видів діяльності майбутнього фахівця, в тому числі і «Забезпечення безпеки людей на виробництві».

До складу вмій, яких повинен набути випускник вищого навчального закладу, включено: уміння вести технічну документацію, пов'язану з використанням засобів експерименту, відповідно до правил охорони праці

і норм установлених службовими інструкціями; уміння оцінити відповідність санітарно-гігієнічних умов праці нормам; уміння проаналізувати умови праці за наявністю шкідливих факторів; уміння розробити і запровадити заходи для забезпечення нормальних з погляду гігієни праці і виробничої санітарії умов праці; уміння провести інструктаж на конкретному робочому місці з питань захисту від шкідливих речовин, охорони праці і пожежної безпеки; уміння визначити зміст і структуру документів для інформаційного стенда з охорони праці залежно від службових обов'язків; уміння визначити безпечність засобів експерименту, явищ і процесів, які мають місце під час експерименту, за окремими чинниками; уміння користуватись первинними засобами гасіння пожежі; уміння надавати долікарську допомогу при нещасних випадках.

До складу умінь, яких повинен набути випускник вищого навчального закладу, пов'язаних із забезпеченням безпеки людей на виробництві, входять: уміння визначати вимоги законодавчих актів з охорони праці в межах функціональних обов'язків; уміння визначати вимоги що до навчання працівників з охорони праці з урахуванням їх функціональних обов'язків; уміння організувати розслідування нещасного випадку на виробництві за певних умов; уміння оцінювати відповідність санітарно-гігієнічних умов праці нормам для певних ситуацій; уміння обрати заходи обмеження надходження шкідливих речовин до повітря робочої зони; уміння контролювати дотримання вимог з виробничої санітарії за конкретних умов; уміння провести інструктаж на робочому місці з питань захисту від дії шкідливих факторів; уміння оформити робоче місце попереджувальними надписами, плакатами; уміння оцінити безпечність навчального і технологічного обладнання за певними чинниками; уміння оцінити безпечність технологічних процесів за певними чинниками; володіння знаннями про загальні вимоги безпеки щодо систем, які працюють під тиском; уміння визначити категорію приміщення (навчального кабінету, лабораторії) за небезпекою враження електричним струмом; уміння обирати заходи попередження електротравматизму при переході напруги на нормально неструмоведучі частини в навчальному кабінеті, лабораторії; уміння надавати долікарську допомогу при електричних ударах; уміння використовувати захисні засоби для обслуговуючого персоналу електроустановок і сторонніх осіб (за ПУЕ); уміння оцінити пожежонебезпечність і вибухонебезпечність об'єкта діяльності відповідно до особових обов'язків; уміння визначити необхідні технічні рішення системи попередження пожежі і системи пожежного захисту; уміння провести навчання з питань пожежної безпеки в навчальних закладах, наукових установах, з населенням; уміння створити інформаційний стенд з охорони праці і пожежної безпеки; уміння користуватись засобами виявлення пожежі та сповіщення про пожежу; уміння користуватись первинними засобами гасіння пожежі.

**Висновки.** Як бачимо, перелік обов'язків майбутніх фахівців, пов'язаних із дотриманням вимог охорони праці та техніки безпеки, досить широкий. У результаті аналізу нормативних документів установлено, що сучасний фахівець має бути експертом щодо власної безпеки та безпеки очолюваного ним колективу учнів, з яким працює і готовим до забезпечення індивідуальної та колективної безпеки своїх учнів.

#### БІБЛІОГРАФІЯ

1. Перехейда О. Інструкції з техніки безпеки для закладів освіти / Олександр Перехейда. – К. : Шк. світ, 2009. – 128 с.

#### ОСНОВЫ БЕЗОПАСНОСТИ В ИНФРАСТРУКТУРЕ ПИЩЕВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

**Богомаз-Назарова Снежана, Пуляк Ольга**

В статье проанализированы требования безопасности при проведении лабораторных и практических занятий при изучении дисциплины «Оборудование заведений ресторанного хозяйства и оборудование пищевой отрасли». Определены особенности изучения требований безопасности в системе профессиональной подготовки.

*Ключевые слова:* безопасность, пищевые технологии, инфраструктура, инструктажи

*SECURITY ESSENTIALS INFRASTRUCTURE FOOD TECHNOLOGIES*

**Bogomaz-Nazarova Snizhana, Puliak Olha**

In the article the safety requirements during laboratory and practical training in the study of the subject «equipment institutions restaurant industry and food processing industry». The features of the study of safety requirements in the system of vocational training.

*Keywords:* safety, food technology, infrastructure, briefings.

#### ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

**Богомаз-Назарова Сніжана Миколаївна** – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії та методики технологічної підготовки, охорони праці та безпеки життєдіяльності Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

*Коло наукових інтересів:* реалізація інтегративних зв'язків у навчально-виховному процесі.

**Пуляк Ольга Василівна** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики технологічної підготовки, охорони праці та безпеки життєдіяльності Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

*Коло наукових інтересів:* методика навчання питань безпеки життєдіяльності.